

JURA, JOŽKA, JANKO BYLI RODNÍ BRATŘÍ; VŠICKNI TŘI BYLI ženati a každý z nich měl již kolik dětí. Tu jim umřel starý otec a zanechal jim několik krav, aby si je na stejný díl rozdělili.

Starší bratří Jožka a Janko měli bohaté ženy, měli statky. — Jura vzal si chudé děvče, měl jen chaloupku a nejméně dětí. Na to však bratří nedbali a nejraději by si byli krávy sami nechali a Jura aby utřel hubu. Nuž ale přece nemohli to tak zholat bratrovi říci a krávy si nechati, protož navrhli, aby se vyhnaly krávy na noc ven a každý aby svůj chlév otevřený nechal, a do kterého chléva která vleze, ta že bude toho, komu chlév patří. — Při tom zůstalo. — Jura nechal chlév otevřený, lehl a spal. Ne tak bratří, ti číhali, kam krávy půjdou, a když je viděli vejíti do chléva Jurova, šli a vyvedli mu je zase ven, nechajíce mu jen jednu starou. O ty druhé se rozdělili a do svých chlévů si je odvedli. Když Jura ráno vstal, bylo první jeho podívati se do chléva; vida tam státi jedinou starou krávu, náramně se rozhněval. „A či ťa ja mám chovať, stará hrabino? Keď němám lepší mať, něchcem žiadnu“ — zvolal, a vezma sekyru, krávu zabil.

Když ji zabil a stáhl, prostřel kůži na střechu a maso žena uložila. — I šel se Jura za několik dní podívati na kůži a tu viděl na ní množství čmelíků seděti. I sebral kůži i s čmelíky, zašil ji a vezl na trh. — Bylo již v pozděhodě, když Jura s tratarem u mlýna jednoho zastal. — „Tu budem nuocku pýtať,“ myslil si Jura. Klepal na dvéře, nikdo mu nešel otevřít, v okně viděl ale zář světla. Šel tedy potichútku k oknu, a vida v okenici malou šparku¹,

¹ Skulinu.

přiložil oko a díval se dovnitř. I viděl tam mlynářku s nějakým panským člověkem u stolu sedět a hodovati. Víno bylo na stole, pečínka, halušky, kapusta² a milý párek si při tom hověl. Vtom slyší Jura, že někdo ke mlýnu přichází; i přitlačil se ke zdi, aby ho nebylo vidět, ale díval se ustavičně do skuliny v okenici. Přicházel to mlynář, kterého ve mlýně nečekali. Když silně na dvéře zatloukl a zavolal, tu viděl Jura, jak ten panáček a mlynářka od stolu odskočili a jak ho mlynářka rychle do staré prázdné almary zavírá, víno pod lavici, pečénku za pec, kapustu do rúry a halušky do suděnka³ dává, jak rychle nádobí se stolu uklízí, světlo zhasí a teprv otvírat jde. Slyšel ještě, jak mlynář ženu laje, že ho nechala tak dlouho čekati přede dveřmi. Za chvíli vzal Jura kůži na rameno, trakař nechal státi přede dveřmi a šel zaklepati na dvéře. — Mlynář mu přišel otevřítí. „Daj Pánbuoh štastia!“ pozdravil ho Jura.

„Aj vám,“ odpověděl mlynář; „čo žiadatě, človečku?“

„Či by stě mně nĕdali, panĕ mlynár, nuocku? Len hockdĕ v kútiku, lebo zavčas ráno idĕm ďalej.“

„I vďačně, len chojtĕ dnu.“ — Jura vešel do mlýna a pan mlynář vedl ho do sednice. — „Nože, donĕs nám, žĕno, večĕru, aj ja som veru hladný i ustatý,“ řekl mlynář ženĕ, která se ustavičně v jizbě okoumala a teprv na mužova slova ven vyšla. Za chvíli přinesla na stůl chléb a kyselĕ mlĕko.

„A či nĕmáš inšú večĕru? Veru by sa nám bolo aj kura⁴ dobre zišlo. Však ích máš dostĕ na dvore!“ — „Jaj dostĕ, a každú noc kuna jedno zadrhnĕ.“

„Aj pečienka by sa nám bola dobre zišla,“ pravil pan mlynář.

² Zeli.

³ Polička.

⁴ Kuřátko.

„Eh veď je to u nás nie u pánou“ — mrzutě odpověděla paní mlynářka, nepřejíc muži svému to, co jinému přála.

„Aj ja som v mojom mlyně pánom a muoj žalúdok ako panský“ — odpověděl mlynář ženě a obrátiv se k Jurovi pobídl ho za stůl a k večeri řka: „Keď němáme lepšuo, zjedzme aj to!“ — Juro přisedna k stolu, kůži položil vedle sebe. — „A čože to, človiečku, něsietě v tej koži?“ — ptal se mlynář, povšimna si teprv Jurova batohu⁵.

„Čože to něsiem? Něsiem to proroky, čo všetko vedia,“ odpověděl Jura.

„Eštěže čo — a naozaj všetko vedia?“ divil se mlynář.

„Keď mně něverítě, nuž vám chcem ukázat, či vedia, či něvedia,“ — řekl Jura, a zaklepaje dřive na kůži, přiložil potom k ní ucho. „Ehéé!“ — šklíbl se.

„Nuž, čože vravia?“ ptal se mlynář dychtivě.

„Čože vravia? To vravia, že je hentam za pecou pecienka, v rúre kapusta, hen v sudni že sa halušky⁶ a pod lavicou plná krhla vína,“ řekl Jura. — Divil se mlynář náramně a mlynářka pustila se do smíchu a že kde by se to tam vzalo. — „Nuž muožme pozriet, či praua, či nie,“ — řekl mlynář a hned vstal, dívaje se nejdřive do trouby. Vskutku tam bylo na mísce zelí, dobře maštěné, na peci našel pečénku⁷ a v almárce halušky s bryndzou a pod lavicí džbán vína. „Ej veď sa to naozaj proroky“ — zvolal pan mlynář, přinášeje všechna ta jídla na stůl i víno. — „Nuž a teraz buděme spolu večerať, keď nám to tí prorokovia tak zjavili, — a či ty, žena, něchceš s nami jest?“ obrátil se mlynář k ženě, ta ale zlostně z jizby odešla. — Jura se v duchu smál a dobře mu chutnalo, mlynář pak ustavičně mluvil o těch prorocích. — Když

⁵ Břemena.

⁶ Národní jídlo Slováků. — Z těsta rozváleného natrhané, sádlem maštěné, ovčím sýrem (bryndzou) sypané.

⁷ Pečínka je hovězí tak zvaná svičková.

bylo po večeri, povídá mlynář Jurovi: „Či by stě, človiečku, tie proroky něpredal?“ — „Veru by som ích něrád predal, lebo s nimi muožem aj veľa peňazí vyrobiť; nuž ale keď by stě ích vy chcel kúpiť, predám ích vám.“

„A čože si ích rátatě⁸“ — pťal se mlynář.

„Nuž, peťdšiat zlatých, a to len bratu,“ pravil Jura.

„Veľa to peňazí!“ — kroutil hlavou pan mlynář.

„Čože budetě rozprávať, paně mlynář, že veľa peňazí za takú vřácnu vec, ktorú nikdo nemá. Vřak som vám ju něponúkal.“ — Mlynář se rozmýřlel, rád by byl měl ty proroky a peníze měl také rád, ale když si vzpomněl, že bude budoucně o všem vědět a nikdo že ho nebude moci oklamati, oželed rád tu padesátku a řekl tedy Jurovi, že proroky koupí. — Jura mu dal naučení, jak má na ně klepat a kdy jen, aby se nemrzeli, a pak zaklepaje na kůži, ještě jednou ucho na ni přiložil. Po chvíli pravil: „Či chcetě vediet, paně mlynář, čo mně vraveli?“

„Nuž čože?“

„Aby stě hentam tú starú almaru lebo spálili, lebo do vody hodili, síce že něbudetě mať pokoja v dome, lebo je v něj črt zakliaty.“

„Nuž, keď je tak, hodíme ju zajtra pod kolá,“ řekl mlynář.

„Eh keď ju mátě hodiť pod kolá, dajtě ju mně, ja si pri něj uvarím večeru“ — pravil Jura.

„Eh vezmitě si ju, keď sa chcetě s črtom voziť,“ — řekl mlynář. Po večeri tedy vysázal Jurovi padesát zlatých, vzal si proroky a šel spat. — Jura si trochu odpočinul, pak naložil almaru na trakař a za tmy vyjel z mlýna. — Když vyjel na kus cesty, přijel na most; tu náhle šmejkl prudce s trakařem, a z ruky ho pouřtěje na zem, pravil mrzutým hlasem: „Či by som ja sa mal

⁸ Počítáte.

s takou ťarchou⁹ plúžiť, veď ja ťa muožem, ty stará rachota, ztaděto dolu do vody hodiť i s tým črtom, čo je v teba zakliaty!“ — Tu se ozve z almary hlas bėdující: „Ach, dobrý človiečku, něhádzaj mňa do vody, pust' mňa von, ja ti dám sto zlatých!“

„A či by som ja pustil črta za sto zlatých.“

„Nuž, dám ti dvesto zlatých!“

„Daj tristo a pustím ťa“ — řekl Jura.

„Ach veď je to veľa peňazí,“ bėdoval frajer¹⁰ v almaře.

„Nuž, keď je ti veľa¹¹ dať za svoj život tristo zlatých, něchcem nič, ale ťa hodím do vody.“

„Něhádzaj, něhádzaj, veď ja ti ích dám, len ma už pust'.“

Juro otevřel almaru a panáčka pustil, ale peníze musel mu hned dát. — „Ale čiže bola drahá tá lačná hostina, panáčku!“ — smál se Jura, schovávaje si peníze. Panáček ho ale neslyšel, utíkal, co mu nohy stačily, aby čím dříve za větrem byl. — Jura nehodil almaru do vody, ale domů si ji vezl. Když přijel domů a ženě vypravoval, co za kůži dostal, byla žena velmi ráda. I poslal ji muž, aby šla vypůjčiti k bratru Jožkovi mírku, že by si rád ty peníze změřil. Žena šla a mírku si vypůjčila, nevšímla si ale, že švagr dno pomazal. — Když si peníze odměřili, šla žena mírku odvésti, a zase si nevšímla, že uvázl na dně jeden peníz. — Jak to bratři viděli, tu se divili velice a hned šli k Jurovi a kdeže vzal peníze.

„Kožu som predal jednému mlynárovi, ktorý mně za ňu dal tristo a petďesiat zlatých!“ — řekl Jura. Tu bratři závistiví běželi hned domů, krávy zabili a s kožemi šli na prodej k onomu mlynáři, o němž jim Jura povídal. Ale nedobře pochodili. Mlynář zvěděl mezi tím časem, jaké to proroky koupil, když mu tedy přišli bratři kůže

⁹ Tíží.

¹⁰ Milovník.

¹¹ Mnoho.

prodávat, svolal chasu a dal jim vyprášiti, takže jedva vody požídat mohli. — I zanevřeli pomstou na Juru, který jim to byl nadrobil, a nemohouce mu právě jinak škoditi, poslali děti seno mu špatit. — Jura je nechal, a když bylo seno všecko zašpatněno, dal je do sudu a jel s ním na trh. I přijel do jedné dědiny a tam se ho lidé ptali, co to veze. — „Liek od moru,“ odpověděl každému, kdo se ho ptal. Ihned se to rozneslo po celé vsi, že přišel jeden člověk, který má lék od moru; a hned sešly se hlavy starší, radíce se, či by ten lék koupiti měli. I usnesli se konečně na tom, aby se koupil, že dobře bude, když by měl mor přijíti a lék už proti němu uchystán bude.

Šli tedy k Jurovi, kterého lidé zdrželi, a lék mu za drahé peníze odkoupili; Jura řekl jim, aby sud ale dříve nerozbednili, až mor přijde, potom teprv aby ten lék po vesnici pustili. Když jim to tak poradil, shrábl peníze a šel domů. I pochlubil se bratřím, co dostal za to pošpatěné seno. Slyšíce to bratří, velice se mrzeli, že mu sami k penězům pomohli, i prosili ho, aby budoucně zase on posílal svoje děti jejich seno špatit. — „Prečo by som něposielal, veru pošlem, keď tak chcetě,“ řekl Jura se smíchem; také vskutku děti na seno posílal, když tomu bratří tak chtěli. — Když bylo pošpatěno, zabednili je bratří do sudu a vezli do oné dědiny, kamž Jura jich odkázal. Ale jakmile do dědiny přijeli, sběhli se lidé a vypráskali jim notně, neboť mezi tím časem starší hlavy nemohouce moru se dočkati, sud rozbednili a tu viděli, jaký lék koupili, a že to bylo na obecné útraty, proto také obec právo na bratřích vykonala. Ubili je, že jedva domů dolezli. I nepochlubili se Jurovi, jak pochodili, ale sřekli se, že ho za to utopí. — Jednoho dne si naň počíhali, chytili ho, do sudu zabednili, naložili na trakař, a odvezše ho k Váhu, do vody hodili. Když po vodě plaval v tom sudě, křičel ustavičně: „Ja něhcem, ja něbuděm

nad Budínom pánom!“ I slyšel ho jeden ovčák, který ne-
daleko břehu ovce pásal, a že mu to čudno¹² bylo, šel a sud
i s Jurou k břehu přitáhl, ptaje se ho, co to křičí a proč
je v tom sudě. — „Eh milý báčiku, preto, že něhcem
byť nad Budínom pánom. — Prišli pre mňa, a keď som
něhcel s nimi ísť, nuž mňa dali do suda a pustili dolu
Váhom do Dunaja a tam mňa pod Budínom chytia, a
musím preca byť pánom nad Budínom. Eh radšej by som
ouce pásat.“ — „Nuž keď by si radšej ouce pásat, pásaj,
a ja budem nad Budínom pánom“ — řekl ovčák a Jura
hned ze sudu vyskočil, ovčák tam vlezl a Jura pustil ho
po vodě. — Plavaje dolů Váhom křičel ovčák zase usta-
vičně: „Ja chcem, ja budem nad Budínom pánom!“ —
„Nuž ty blázon, my ti něhájime“ — říkali lidé, kteří ho
slyšeli tak křičeti. Jura ale ovce hnal domů, pěkné to
stádo. Když ho bratří viděli, ztrnuli leknutím. Jura jim
ale povídal: „Něľakajťe sa, ja vám ďakujem, že stě mňa
do Váhu hodili, keby stě mně to boli něurobili, němál
by som taký krděľ¹³ oviec.“ — „A kdože ti ích dal?“ —
ptali se bratří. „Nuž, kdože mi ích dal; keď som plával
dolu Váhom, viděl som lúku zelenú a na něj veľa oviec
pekných, krásnych na vybrania; něbolo pri nich ani
valacha, ani psa. Keď som to viděl, nuž som sa bral
k brehu, vyliezol zo suda, vzal tento krděľ oviec a hnál
ích domu. Ešťe ích tam dost.“

Ulakomili se bratří na takové bohatství a hned spolu
se umluvili, že si půjdou pro ovce a všechny je domů
přiženou. Aby nikdo s nimi nechtěl jíti, v tichosti si od-
vezli sudy k Váhu, sedli do nich a po Váhu se pustili. Jak
se jim ale vedlo, nikdo se nedověděl, neboť se již nazpět
nevrátili. — Jura ale žil se svojí ženou a dětmi od té doby
šťastně a spokojeně.

¹² Divné.

¹³ Hromadu.